

Zápis z 2. zasedání

Výboru pro indikátory udržitelného rozvoje Rady vlády pro udržitelný rozvoj (RVUR)

20. června 2016, Úřad vlády ČR, Strakova akademie, místnost č. 47

Přítomné členky a přítomní členové výboru

Bohm Daniel (ČSÚ), Danko Petr (MPSV), Doležalová Veronika (ČSÚ), Hrbek Jiří (ČSÚ), Hulík Vladimír (MŠMT), Jandová Jana (STUŽ), Janoušková Svatava (COŽP UK), Kárníková Anna (ÚV ČR), Kastlová Olga (MD), Kožoušková Eva (ČSÚ), Král Aleš (MPSV), Kubelková Karina (Hospodářská komora), Kureková Lucie (ÚV-RVVI), Lebeda Petr (Globolis), Linxová Markéta (MŽP), Májek Ondřej (ÚZIS), Markl Jiří (MV ČR), Moldan Bedřich (COŽP UK), Němec Václav (Rada seniorů), Neumaier Ivan (MPO), Ponocná Tereza (CENIA), Potucký Jan (ČRDM), Půbalová Božena (ČSÚ), Smolík Peter (Glopolis), Štolc Zdeněk (MF), Valinová Eliška (ČSÚ), Vávra Julius (MSP), Veselá Miloslava (ČSÚ), Veselý Robert (MMR), Vrubel Jiří (CBCSD/Ekotoxa), Štastný Stanislav (Ekotoxa), Kovanda Jan (COŽP UK/STUŽ), Pokorný Jan (Cenia)

Hosté:

Eva Bazgierová (ÚV), Jiří Bendl (ÚV), Václav Klusák (ÚV), Aleš Kuták (ÚV), Zbyněk Machát (ÚV), Jan Mareš (ÚV), Martin Polášek (ÚV), Václav Šebek (ÚV)

Program zasedání:

- 1) Představení cílů strategického dokumentu ČR 2030 a diskuze k měřitelnosti navržených cílů
- 2) Informace k Agendě 2030
 - a. seznámení s výsledky Regionálního fóra o udržitelném rozvoji, EHK OSN
 - b. stručné informace o 3. setkání skupiny IAEG-SDGs k indikátorům Agendy 2030

Seznam příloh

- 1) Prezentace klíčových oblastí a indikátorů (A. Kárníková, analytičtí pracovníci Oddělení pro udržitelný rozvoj (OUR))
- 2) Prezentace navržených indikátorů (Jiří Hrbek)

K bodu č. 1: Představení cílů strategického dokumentu Česká republika 2030 (ČR 2030)

Jiří Hrbek (ČSÚ) zahájil 2. zasedání tohoto výboru, proběhlo představení – předseda J. Hrbek, místopředsedové A. Kárníková (ÚV ČR), Bedřich Moldan (COŽP UK) a představení programu zasedání výboru. Založení tohoto 9. Výboru RVUR bylo schváleno Radou vlády pro udržitelný rozvoj v březnu 2016 jako reakce na nutnost koordinace agendy v oblasti indikátorů udržitelného rozvoje k Agendě 2030 (usnesení vlády ze dne 25. ledna 2016 č. 61 ke Zprávě o průběhu a výsledcích Summitu Organizace spojených národů (OSN) o udržitelném rozvoji) a také jako reakce na naplňování indikátorového rámce připravovaného strategického dokumentu *Česká republika 2030*. Harmonogram bude stanoven v návaznosti na činnost ostatních výborů

A. Kárníková: prezentace fáze přípravy draftu a struktury strategického dokumentu *ČR 2030*. Dokument je rozdělen do šesti klíčových oblastí (KO). Ke každé KO jsou navrženy strategické cíle. Poté uvedla první KO *Lidé a společnost*, vč. strategických cílů a návrhu indikátorů.

J. Hrbek: Zahajuje diskuzi ke strategickým cílům a indikátorům ke KO *Lidé a společnost*.

K. Kubelková (Hospodářská komora): Reaguje na indikátor *míra ohrožení chudobou*, který podle ní v tom znění není dostatečně dobře definovaný a pro ČR indikátor hranice chudoby není tak významný vzhledem k nízkému počtu obyvatel žijící na hranici chudoby v ČR.

V. Klusák (ÚV ČR – garant KO *Lidé a společnost*): Strategický cíl, který je zde uveden, je stanoven podle Cílů udržitelného rozvoje (*Sustainable Development Goals*), k jehož plnění se státy zavázaly. V ČR jsou nemalé společenské skupiny, pro něž je indikátor relevantní, například mnohé rodiny, zejména s jedním rodičem (matky samoživitelky) jsou ohrožené chudobou. Proto navrhuje tento indikátor ponechat.

K. Kubelková tedy navrhuje, aby se daný indikátor specifikoval blíže, a byl uveden pro jednotlivé konkrétní skupiny, které jsou chudobou ohroženy nejvíce.

O. Májek (ÚZIS): Vyjadřuje se ke strategickému cíli č. 4 *Prodlužování délky života ve zdraví všech skupin obyvatel*. Indikátor je zajímavý, ale zároveň je složeninou dvou ukazatelů, jednak objektivního ukazatele z administrativních dat a pak také ukazatele ze sociálních průzkumů, který je subjektivního rázu. Bylo by proto dobré se zároveň i s kompozitním ukazatelem dívat na jednotlivé dílčí ukazatele ze kterých je složen. Dále je podle něj problém s realizovatelností daného ukazatele. U cíle se uvádí sledování všech skupin obyvatel, čímž se pravděpodobně myslí také disagregace podle sociálního statusu (příjmu, vzdělání), v současné době však takto párovat data není možné. Je to tedy i otázka na ČSÚ, zda vidí do budoucna možnost takovéto informace doplňovat například prostřednictvím vývoje administrativního registru s daty ke vzdělání.

A. Kárníková: Poznamenala, že právě mezi určitými skupinami, např. vzdělanostní skupina u mužů, tj. u mužů se základním vzděláním a u mužů s vysokoškolským vzděláním je rozdíl

prodlužování délky života až 18 let. To poukazuje na výrazné disparity, a proto by rádi tento ukazatel sledovali.

J. Hrbek: Preference bude dána z hlediska dostupnosti dat, přednost budou mít indikátory, které můžou získat z vlastních statistických zdrojů (ČSÚ a administrativní zdroje) a kde lze získat časovou řadu. Je proto nutné tyto preference dodržovat.

E. Valinová (ČSÚ): V rámci ČSÚ mají interní pracovní skupinu, která se snažila ke strategickým cílům přiřadit indikátory. Podle ní jsou strategické cíle ve všech KO, kromě KO *Lidé a společnost* hodně obecné a proto je spektrum indikátorů, které by se daly přiřadit, hodně velké. Chybí jim konkrétnější návrh, se kterým by ČSÚ dále mohl pracovat. Je potřeba upřesnit strategické cíle, aby byly měřitelné a uchopitelné.

A. Kárníková: Dokument je zastřešující, bude proto problém najít dobře vhodné indikátory, ale to by nám nemělo bránit v tom najít takové indikátory, které danou oblast nejlépe popisují. Některé z nich nebudou statistickými indikátory, ale budou spíše indikátory výstupovými, protože předpokládají například tvorbu určitého typu politik. Proto je nutné počítat s širším polem indikátorů.

E. Valinová se dotázala, jaké indikátory OUR preferuje, zda indikátory mezinárodně srovnatelné, které ČSÚ odesílá do Eurostatu nebo ještě výše OECD či OSN nebo jde jen o indikátory zaměřené na ČR. Prosí proto o vymezení v jakých mantinelech by se měli při identifikaci vhodných indikátorů pohybovat.

A. Kárníková: Pokud bychom našli indikátor, který není mezinárodně srovnatelný, ale odpovídal by potřebě měření strategických cílů, lze jej využít. Dokument slouží primárně k dlouhodobému plánování v rámci ČR.

B. Moldan (COŽP UK): Smyslem tohoto výboru je, abychom posoudili výběr navržených indikátorů z ČSÚ a navrhli případně další jiné indikátory. Důležité je, aby data byla relevantní.

J. Hrbek: Přál by si vyjádření k návrhům a jejich doplnění. Na tomto jednání ČSÚ představí širší kolekci indikátorů. Následně je třeba vybrat ty nejvhodnější a u ostatních pouze vzít na vědomí, že se nabízí. Upozornil, že chybí strategický cíl týkající se vzdělávání. Vzdělávání je navíc pojato velice zešíroka. Navrhuje konkretizaci a vyhrazení hlavních témat.

B. Půbalová (ČSÚ): Počkala by na formulaci strategického cíle ke vzdělávání ve spolupráci s MŠMT. Zároveň by se také přimlouvala za konkretizaci cílů, zejména podíváme-li se na strategický cíl č. 1 nebo 2, to jsou cíle, které jsou velmi široké a hodí se na ně celá řada indikátorů. Je potřeba vyhradit hlavní témata, ke kterým by poté mohli indikátory přiřadit.

P. Lebeda (Glopolis): Navrhuje, aby tento výbor apeloval na ostatní výbory, aby připravily podklady ke strategickým cílům a indikátorům.

B. Moldan: Ten mezikrok důležitý je nicméně, tento postup by vyvolal náročný proces. Upozornil, že tento výbor vznikl proto, aby vytvořil potřebnou indikátorovou sadu. Seznam indikátorů vychází

z konkrétních zadání a posléze údaje specifikují a tímto způsobem by se mělo pokračovat u všech KO.

A. Kárníková: souhlasí s B. Moldanem, že tento proces by OUR již nedokázalo zvládnout kvůli časové tísní a jeho náročnosti. Nyní je prostor k diskuzi k jednotlivým cílům a indikátorům. Pokud se vrátíme k formulaci cílů, tak například k prvnímu cíli v KO *Lidé a společnost* týkající se ohrožení chudobou u vybraných skupin, je vhodné vést diskusi, zda je možné tyto indikátory sledovat pro všechny navržené skupiny. Taková diskuse bude přínosná.

V. Hulík (MŠMT): Vyjadřuje se zpětně k oblasti vzdělávání. Tam je významným problémem, že ČR nemá nastavenou v oblasti vzdělávání žádnou dlouhodobou vizi. Dohodnout se na nějakém cíli v této oblasti pro trvale udržitelný rozvoj bude dost složité. Přesto indikátorů v oblasti vzdělávání je poměrně dost, které jsou i předávány do Eurostatu nebo OECD a sada indikátorů v této oblasti je poměrně ucelená. Chybějí však určitá data jako například socioekonomické zázemí apod.

J. Vrubel (CBCSD/Ekotoxa): Upozornil na existenci indikátorů, jako např. kvalita bydlení, které je dobré sledovat, neboť vypovídají o udržitelném rozvoji společnosti, přesto neodpovídají žádné z klíčových oblastí.

A. Kárníková: Primárně teď hledáme indikátory, které popisují strategické cíle. Samostatnou pracovní linii máme na měření kvality života, což jsou právě ty indikátory, které J. Vrubel zmiňuje. OUR v rámci své další činnosti připravuje aplikaci Rámce měření blahobytu OECD pro Českou republiku, zde bude věnována pozornost právě indikátorům kvality života, jako je například dostupnost a kvalita bydlení.

J. Hrbek: Vybrané indikátory mohou být uplatněny i pro více strategických cílů. Je potřeba si ujasnit co je indikátor z hlediska statistiky. Indikátor není komplexní popis celého odvětví, ale měl by upozornit na to, co cílovou oblast charakterizuje.

K. Kubelková: Navrhla, aby se výbor zaměřil na to, aby indikátory na sobě navzájem nebyly příliš závislé, a neměnila se metodika jejich získávání a vycházely by se ze stávajících zdrojů a nevznikaly tak další nároky na sběr dat.

J. Hrbek: Zástupci ČSÚ a dalších institucí jsou zde proto, aby pomohli vybrat správně indikátory, které reprezentují danou problematiku.

B. Moldan: Souhlasí s J. Hrbkem. Je na všech ve výboru, aby se vybraly správné indikátory. Výbor by se přitom neměl omezovat jen na dostupná data.

J. Kovanda (COŽP/STUŽ): Chápe jistou bezradnost ČSÚ v otázce navržení a přiřazení indikátorů ke klíčovým oblastem, resp. strategickým cílům v té podobě, jak byly navrženy. Strategické cíle dne jeho názoru nejsou formulovány dostatečně jasně, nicméně by uvítal, pokud by gestoři jednotlivých klíčových oblastí a autoři strategických cílů představili svou vizi a své záměry.

V. Šebek (ÚV): Představil KO *Hospodářský model* a první strategický cíl, který je brán spíše jako vize a nebude vyžadovat přiřazení indikátorů. Poté představil další strategické cíle a upřesnil, jaký typ dat by pro každý cíl byl potřebný.

M. Linxová (MŽP): Navrhuje zařadit indikátory týkající se životního prostředí, zejména ovzduší a vody k cíli č. 3 a upozornila, že ovzduší v kapitole ekosystémy není zastoupeno, prolíná se KO *Hospodářský model*, dále KO *Udržitelný rozvoj sídel a území*, případně ještě KO *Lidé a společnost*, ale myslí si, že zejména tady v této KO je na místě mít ovzduší. Voda je částečně v KO *Ekosystémy*, ale je pojatá jinak a je potřeba ji mít tady u těchto zdrojů v této KO.

I. Neumaier (MPO): Vyjadřuje se k otázce inovací. Vidí problém v tom, že spousta podniků je pod zahraniční kontrolou, inovace probíhají v zahraničí, což výrazně omezuje přístup k datům. Poté se aplikují se u nás, ale my je nemůžeme měřit.

V. Doležalová (ČSÚ): KO *Hospodářský model* již obsahuje konkrétní cíle i představu o podobě indikátorů. Proto navrhuje uspořádat zvláštní setkání k indikátorům této KO.

J. Hrbek: Upřesnil, že indikátory navržené ČSÚ vycházejí z návrhu Odboru národních účtů ČSÚ a jsou výčtem jimi sledovaných indikátorů.

A. Kuták (ÚV): Představil další KO *Ekosystémy* a jednotlivé strategické cíle.

J. Vrubel: Vznáší otázku lesního hospodářství, které se dotčená KO nevěnuje a přitom má velký vliv jak na fungování ekosystémů, tak národního hospodářství. Je jen lehce zmíněné v kapitole půda.

A. Kuták: Lesnictví není přímo zmíněné, protože cíle nejsou zaměřené sektorově, ale podle hlavních složek životního prostředí, což vyplynulo především z diskuzí na kulatých stolech.

J. Hrbek: Navrhuje přistoupit ke statistické kolekci týkající se této KO. Představuje návrh za ČSÚ. ČSÚ má k jednotlivým složkám životního prostředí dostatek dat, které jsou sledovány i Evropskou unií.

J. Mareš (ÚV): představil KO *Udržitelný rozvoj sídel a území* a okomentoval strategické cíle k této KO. Základní návrh indikátorů se již rysuje.

S. Janoušková (COŽP): Upozornila na problém dostupnosti dat z místní a regionální úrovně, resp. jejich disagregovatelnosti. Data jsou obvykle k dispozici na úrovni státní, nikoliv municipální. Za důležité považuje, aby data byla sbírána na všech úrovních.

J. Vrubel: Existují minimálně dva kvalitní zdroje regionálních dat. Jedním je Regionální informační servis (RIS), druhým pak Rozbory udržitelného rozvoje území (RURÚ). Existují již na všech útvarech územního plánování, disponují řadou indikátorů a mají tedy potenciál stát se důležitým zdrojem lokálních a regionálních dat.

V. Hulík (MŠMT): V oblasti vzdělávání jsou dostupná data na obecné regionální úrovni, dokonce i pro jednotlivé školy. U některých dat je však problematická jejich reprezentativnost pro menší územní celky.

O. Kastlová (MD): V této KO a strategických cílech je také částečně zahrnutá doprava, proto by k tomu ráda poznamenala, že Ministerstvo dopravy sbírá údaje o dopravě primárně na národní úrovni a také údaje na regionální úrovni, ty ale nejsou úplně všechny k dispozici.

A. Kárníková: Představila strategické cíle KO č. 5 *Česká republika podporující udržitelný rozvoj v Evropě a ve světě*.

J. Hrbek: ČSÚ k této oblasti momentálně nemá žádné návrhy indikátorů.

P. Lebeda: Považuje první dva cíle za mírně problematické, což však nebrání jejich vyhodnocení, a to i bez přispění ČSÚ. V případě cíle č. 3 existuje návrh Statistické komise OSN, který by mohl, bude-li přijat, oblast zajistit.

M. Polášek (ÚV): Představil poslední šestou KO *Dobré vládnutí pro udržitelný rozvoj*. Prozatím nemá představu o indikátorech a zrekapituloval východiska této KO.

J. Hrbek: Statistika může do těchto diskusí vstoupit. Ze všech šetření, která ČSÚ provádí, jsou zveřejňována data. Požádal M. Poláška, aby se podíval do Statistické ročenky, aby bylo možné vést tuto debatu prakticky. Poté představil paletu indikátorů ČSÚ.

M. Linxová: Podle ní zde navržené strategické cíle nekorrespondují s ostatními kapitolami. Oproti formulaci strategických cílů v rámci KO *Ekosystémy*, kde došlo k zestručňování, se jí zdají být cíle formulovány rozsáhle.

A. Kárníková: Vysvětlila, že tato klíčová oblast má jinou povahu než ostatní a proto jsou na ní rovněž kladeny jiné nároky. Udržitelné vládnutí je totiž zároveň předpokladem naplňování všech ostatních cílů. Cíle jsou zde systémové, zaměřené na procesy a instituce, například mapování strategických kapacit resortů již provádí MMR.

V. Hulík: Poznamenal, že je dobré zmapovat strategická oddělení resortů, nicméně zásadní problém spatřuje v tom, že jejich práce a výstupy nejsou zohledňovány na implementační, resp. politické úrovni.

V. Němec (Rada seniorů): Upozornil na potřebu sledovat rozvrstvení společnosti nejen podle genderu, ale i věkové, resp. mezigenerační. Nejstarší generace je opomíjena, upřednostňování jsou mladí, což podporuje mainstream, který nezohledňuje názorové menšiny, jež považuje za nositele pokroku.

M. Polášek: Zdůraznil, že je nutné uvažovat o vládnutí jako o rozměru kvality života, tedy z hlediska občana, nikoliv shora.

J. Hrbek: Navrhuje uzavřít jednání k bodu programu č. 1 a přesunout se k bodu č. 2

A. Kárníková: Navrhla další postup. OUR doplní návrh ČSÚ o návrhy vlastních indikátorů, tento souhrn bude odeslán členům výborů ke komentářům.

P. Lebeda: Položil otázku, zda by materiál mohl probrán v ostatních výborech RVUR.

A. Kárníková: Podle všeho by jednotlivé výbory měly jednat o tomto dokumentu v průběhu příštích 2 až 3 měsíců.

J. Hrbek: Termín rozeslání tohoto souhrnu bude oznámen v zápisu a bude okamžitě rozeslán členům výborů.

K bodu č. 2: Informace k Agendě 2030

E. Valinová: Oznámila že, přišla zpráva ze Stálého zastoupení ČR při OSN v New Yorku vyjadřující pochybnost o tom, zda budou schváleny indikátory Agendy 2030. Proslýchá se, že předložení indikátorové sady se posune na jaro 2017.

P. Lebeda. Vznese otázku, zda je důvod spěchat s indikátory na národní úrovni pokud se proces na globální úrovni posouvá.

J. Hrbek: Proces generování priorit, cílů atd. byl nastartován, spěchat asi není nutné, ale bude se pokračovat. Je to signál - celá řada cílů a indikátorů byla zamýšlena ve vazbě na nadnárodní osu. V rychlosti práce výboru se to samozřejmě projeví.

P. Lebeda: Navrhuje získaný čas využít ke kvalitnější diskusi na národní úrovni.

A. Kárníková: Protože existuje nejistota ohledně indikátorů na globální úrovni tak pracujeme primárně s tématy Agendy 2030. Je potřeba dívat se jestli ČR 2030 dobře zrcadlí témata z globálního rámce, které považujeme za relevantní. Tvorbu indikátorů na národní úrovni není možné odložit, je proto třeba akceptovat riziko nekompatibility s globálními.

B. Moldan: Dle jeho názoru není třeba spěchat. Výbor je vázán usnesením vlády a musí proto pracovat bez ohledu na tempo práce v EU či OSN.

J. Hrbek: Žádá Annu Kárníkovou o vyjádření k bodu 3, představení aktivit Oddělení pro udržitelný rozvoj.

A. Kárníková: Jelikož zadání analýzy ještě nebylo dokončeno, považuje za vhodnější je rozeslat do výboru až ve finální podobě pro informaci.

Závěry jednání:

1) OUR připraví zápis z jednání Výboru.

2) S termínem do 15. července 2016 budou členům a členkám výboru rozeslány návrhy indikátorů k jednotlivým KO od ČSÚ a OUR k vyjádření a komentářům.

Přílohy zápisu:

- 1) Prezentace ČSÚ s návrhy indikátorů k jednotlivým klíčovým oblastem
- 2) Draft strategického dokumentu *Česká republika 2030* (stav k 01.07.2016)

Příští zasedání výboru se uskuteční v září 2016. Datum i místo zasedání budou upřesněny.

Zapsala: Eva Bazgierová

Schválila: Anna Kárníková, vedoucí Oddělení pro udržitelný rozvoj

Počet stran: 8

Počet příloh: 2

Datum: 13.07.2016